

10. 9. 2014

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Některé aspekty trestání mladistvých za správní delikty

V úvodu tohoto příspěvku je třeba zdůraznit, že problematika trestání mladistvých pachatelů správních deliktů, zejména za spáchané přestupky, je v současné době velice opomíjena. Tomu je tak i přes to, že mnohdy jsou to právě přestupky, které představují pomyslný stupínek k závažnějšímu protiprávnímu jednání, které je pak již postihováno v intencích trestněprávních předpisů.

V současné době neexistuje ucelený kodex správních deliktů - ty jsou upraveny ve více než 200 zvláštních zákonech, přičemž stěžejním je z. č. [200/1990](#) Sb., o přestupcích. Přestupkový zákon představuje nejucelenější, či lépe řečeno nejobecnější úpravu protiprávního jednání v mezích správního práva. Je zde však možné nalézt značné množství mezer. Řada z nich pak spadá právě do problematiky trestání mladistvých delikventů.

S ohledem na chybějící úpravu je třeba v těchto případech přistoupit k analogickému užití trestních předpisů - zejména z. č. [218/2003](#) Sb., zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Užití analogie sice není ve správním právu vyloučeno, měla by však být užívána pouze výjimečně, a pouze v případě, že užití normy jiného předpisu nepovede k újmě účastníka ani k újmě veřejného zájmu. V řízení proti mladistvým se však bez analogie neobejdeme - je tedy otázkou, zda se dá ještě hovořit o zcela výjimečném užití analogie.

Vybraná hmotněprávní specifika

Hlavním hmotněprávním východiskem je ustan. § 19 PřestZ, které jednak vymezuje osobu mladistvého a dále upravuje sankce, které takovým pachatelům mohou být uloženy. Ve veřejné správě je účelem sankcí především ochrana veřejného pořádku, řádného výkonu veřejné správy a odstranění protiprávního stavu, primárním účelem není potrestání pachatele - to uvádí ve svém příspěvku z r. 1967 Zdeněk Červený[1]. Pokud se podíváme na současnou úpravu, může mnohdy působit, jako by vůbec nereflektovala současný vývoj společnosti. Sankce, které je možné mladistvým za přestupky uložit, jsou velice mírné a velice často nevedou k pachatelově nápravě. Typickým příkladem je napomenutí a správní pokuta - jedny z nejčastěji ukládaných sankcí.

Z povahy napomenutí vyplývá, že jeho cílem je, aby si pachatel uvědomil škodlivost jeho jednání pro společnost a aby bylo dosaženo spíše morálního účelu. Mladistvý pachatel je správním orgánem uznán vinným, ale důrazná výtka je mířena především na rozumový vývoj pachatele. Tato sankce byla podle mého názoru zákonodárcem zavedena s dobrým úmyslem – ve věku mezi 15-18 lety teprve dochází k utváření osobnosti mladého člověka a je tedy možné na něj tímto působit lépe než na člověka dospělého. Problémem však zůstává, zda je tato sankce v dnešní době efektivní – společnost přestupkům nevěnuje přílišnou pozornost, nevnímá je jako palčivé téma a sami mladiství jsou zcela jiní, než ti, kteří dospívali v 90. letech. Jejich hodnoty jsou mnohdy nastaveny zcela jinak, a to v především v důsledku rychlého vývoje společnosti. Často tak efekt uloženého napomenutí mizí hned za dveřmi místnosti, kde byla výtka pronesena.

Účelem správní pokuty je, aby pachatel skutečně pocítil odpovědnost za své protiprávní jednání a to tím, že se tato sankce projeví v jeho majetkové sféře v takové výši, která pro něj nebude zanedbatelná. U mladistvých je však toto značně diskutabilní. V první řadě zákonná úprava umožňuje uložit mladistvým pokutu až do výše 2.000,- Kč.[2] V dnešní době jsou nejčastěji ukládány pokuty v řádu do 500,- Kč, v případě recidivy do 1.000,- Kč. Naskytá se však otázka, zda je pokuta pro mladistvé vhodnou sankcí – vzhledem k tomu, že mladiství mají ve většině případů omezené příjmy (kapesné od rodičů, příležitostné brigády), bude v praxi pokuta uhrazena především z prostředků jejich zákonných zástupců. Mladistvých se tedy tento trest nijak nedotkne a jakýkoli výchovný či sankční účel se zcela míjí účinkem.

Mnohem větším přínosem je v tomto směru omezující opatření, které již není správní sankcí, nýbrž ochranným opatřením. Jeho účelem není způsobení újmy pachateli jako u správních sankcí, ale naopak je kladen důraz na prevenci dalšího protiprávního jednání a narušování či ohrožování zájmů chráněných v rámci veřejné správy.

Omezující opatření je obdobou trestní sankce spočívající v uložení zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Ukládá se jím především zákaz navštěvovat určená veřejně přístupná místa a místnosti, kde se pořádají sportovní či kulturní akce, podávají se alkoholické nápoje apod. Toto je dle mého názoru pro mladistvého mnohem větším trestem, neboť se nemůže takových akcí účastnit spolu se svými přáteli a vrstevníky. Díky této umělé izolaci pocituje značné příkoří a do budoucna si zcela jistě uvědomí, jaké důsledky jeho případné protiprávní jednání může mít.

Procesní aspekty správního trestání

Přestupkové řízení ve věcech mladistvých má svá specifika. Ačkoliv by se mělo v mnohém podobat trestnímu řízení, opak je pravdou. V následujících řádcích tak upozorním především na zásadní nedostatky, které v současné úpravě spatřuji.

Na přestupkovou komisi, která tyto delikty mladistvých nejčastěji projednává, nejsou kladeny žádné speciální požadavky, mimo vysokoškolského právnického vzdělání, případně jiné odborné kvalifikace jejího předsedy. V trestním řízení tyto věci projednávají soudy pro mládež a soudci prochází odbornou přípravou, na základě které se učí zvláštnímu přístupu a zacházení s mladistvými. Tyto požadavky na přestupkovou komisi nejsou, a to i přes to, že je tento požadavek stanoven právními předpisy EU.[3] Je tedy zřejmé, že pokud tyto osoby nemají požadovanou průpravu, není možné dosáhnout takových výsledků, jako kdyby rozhodoval náležitě proškolený orgán.

Dalším ne zcela vhodně upraveným institutem je společné řízení mladistvého a zletilého pachatele. Ve správním právu je upraveno v § 57PřestZ., který říká, že společné řízení se koná proti všem pachatelům, jejichž přestupky spolu souvisejí a jsou projednávány týmž orgánem. Je tedy možné, aby v rámci jednoho řízení bylo rozhodnuto o přestupku zletilého i mladistvého pachatele. Tato úprava je

dle mého názoru značně nevyhovující - i v řízení o přestupcích je třeba dbát základních zásad a především ochrany mladistvého stejnou měrou, jako je tomu v trestním řízení, kde platí, že (až na výjimky) není možné vést společné řízení mladistvého a dospělého pachatele.

Pohled de lege ferenda

Zákonodárce zřejmě již v minulosti vzal v potaz připomínky k současné roztržitosti správních deliktů a v loňském roce byl tedy přijat věcný záměr nového přestupkového zákona, který by se měl stát moderním, přehledným a především uceleným kodexem. Jak však z předloženého návrhu vyplývá, pozornosti se dostává především nové kategorii přestupků - zvláště závažným přestupkům a dále rozšíření subjektů správních deliktů - pachatelé budou nově moci být fyzické osoby - podnikatelé a osoby právnické.

Změny u mladistvých pachatelů nejsou nikterak závratné, ale i malá změna je lepší než zachování stávajícího stavu. Nově je předmětem návrhu zavedení odpovědnosti za jiného - kdy bude za mladistvého odpovídat jeho zákonný zástupce v případech, kdy mladistvý pro nedostatek věku či zvláštní vlastnosti nebude odpovědný.

Z hlediska správních sankcí zůstávají všechny stávající zachovány, i když z důvodu značné neúčelovosti pokuty by bylo zřejmě vhodnější a efektivnější zavedení trestu obecně prospěšných prací, neboť pro mladistvé by taková sankce zřejmě představovala mnohem větší újmu, a to především morální.

Co se procesní úpravy týče, věcný záměr nového zákona si vzal vzor v trestních předpisech, a navrhuje zavedení osoby zúčastněné na řízení, tj. zákonného zástupce a orgánu sociálně právní ochrany dětí. Těm dává silnější procesní nástroje pro hájení zájmů mladistvého, jak je např. právo účastnit se řízení, navrhopat důkazy, právo na poskytování informací, právo zvolit mladistvému obhájce či např. podat odvolání, žádost o obnovu řízení a další.

Výše nastíněné problémy zákonodárce prakticky neřeší, vyjma úpravy společného řízení, pro které stanoví podmínky, za nichž je možné přistoupit k projednání přestupku ve společném řízení.

Přijetí nového přestupkového zákona, který by se blíže věnoval úpravě trestání mladistvých pachatelů, by zcela nepochybně přispělo ke snížení tendenčního nárůstu počtu spáchaných přestupků mladistvých a současně by také uvedlo právní předpisy do souladu jak s vnitrostátními, tak i mezinárodními předpisy, nebylo by nutné analogicky užívat ustanovení jiných zákonů a došlo by tak k celkovému zpřehlednění úpravy s minimalizací rizika vzniku nejasností či napadnutelnosti zákona.

JUDr. Tereza Jelínková,
advokát a společník

Mgr. Dita Viková,
advokátní koncipient

[ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ JELÍNEK s.r.o.](#)

Pardubice-Dražkovice 181
533 33 Pardubice

Tel.: +420 466 310 691

Fax: +420 466 310 691

e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] ČERVENÝ, ZDENĚK. O správních sankcích. IN: OUTRATA, V. LUKEŠ, Zdeněk. BOGUSZAK, Jiří a kol Sborník prací z veřejného práva k 65. narozeninám profesora dr. Pavla Levita. Praha: Universita Karlova, 1967, s. 35-39

[2] Jedná se o horní hranici pokuty, která se oproti pokutám ukládaným dospělým pachatelům snižuje na polovinu.

[3] Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy CM/Rec (2008)11

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)